

# Ochrona własności intelektualnej

Wprowadzenie do przedmiotu –  
czym jest własność intelektualna?

# Literatura do przedmiotu

- **Książki**

- Sieńczyło – Chlabicz, J. (red): Prawo własności intelektualnej. Lexis Nexis Polska, 2009
- Michniewicz G. :Ochrona własności intelektualnej. Wydawnictwo C. H. Beck, 2010
- Golat R.: Prawa autorskie i prawa pokrewne. Warszawa 2005 r.
- Nowińska E.: Polskie prawo własności intelektualnej: prawo autorskie, prawo wynalazcze, prawo znaków towarowych. Twigger 1998.

# Literatura do przedmiotu

- **Ustawy**
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych, (w:) Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926, tekst jednolity.
- Traktat Światowej Organizacji Własności Intelektualnej o Prawie Autorskim, (w:) Dz. U. z 2005 r. Nr 3, poz. 12 .
- Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, (w:)Dz. U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 , tekst jednolity
- Ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. prawo własności przemysłowej, (w:) Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117, tekst jednolity.

# Literatura do przedmiotu

- **Ustawy cd.**
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U nr 47 poz. 211)
- Ustawa z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych (Dz. U 2001 nr 49 poz. 509)
- Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U 2005 nr 164 poz. 1365) - w kwestiach dotyczących akademickich inkubatorów przedsiębiorczości, centrów transferu technologii (art. 86) oraz pierwszeństwa do opublikowania pracy dyplomowej studenta (art. 239).

# Literatura do przedmiotu

- Unijne

Rozporządzenia i Dyrektywy UE dot. Ochrony praw autorskich i praw pokrewnych, wynagrodzeń z tytułu ich odsprzedaży, egzekwowania praw własności intelektualnej, nieuczciwych praktyk handlowych i zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do znaków towarowych.

# Pojęcia własności intelektualnej

- Termin **własność intelektualna** jest pojęciem bardzo szerokim, odnoszącym się do różnych aspektów twórczej działalności człowieka. Najogólniej definiowana jest jako wytwór ludzkiego umysłu mający charakter **niematerialny**. Z uwagi na **niematerialny charakter własności intelektualnej**, zaistniała potrzeba jej ochrony, o czym świadczą pierwsze akty prawa międzynarodowego, które powstały w XIX w.

# Pojęcia własności intelektualnej

- Stworzenie prawnych ram pozwalających chronić wytworzone dobra przyczyniło się do wyodrębnienia **głównych elementów**, które składają się na własność intelektualną. **Elementami (przedmiotami) własności intelektualnej są:**
  - prawa autorskie,
  - własność przemysłowa,
  - know-how.

# Przedmiot ochrony prawa autorskiego

- **Przedmiotem prawa autorskiego jest** - każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia **(utwór)**. Prawo autorskie działa automatycznie – ochrona praw autorskich rozpoczyna się z chwilą ustalenia **utworu**, bez konieczności spełnienia jakichkolwiek formalności przez jego twórcę. **Utwór nie musi przy tym być skończony.**



## Przedmiot ochrony prawa autorskiego - utwór

- **Utwór** - jest rezultatem twórczej działalności człowieka o indywidualnym charakterze, który został ustalony i musi odznaczać się oryginalnością (instrukcja, czy wypełnienie ankiety, nie można nazwać utworem) oraz musi być ustalony, czyli wyrażony w jakiegokolwiek postaci, umożliwiając jego ochronę w rozumieniu ustawy.
- Np. utworem będą zarówno eksponaty sztuki wysokiej, jak i nieporadne rysunki dziecka.

# Przedmioty ochrony prawa autorskiego

- **Przykładem prawa autorskiego są utwory:**
- wyrażone słowem, symbolami matematycznymi, znakami graficznymi (literackie, publicystyczne, naukowe, kartograficzne oraz programy komputerowe),
- plastyczne, fotograficzne, wzornictwa przemysłowego,
- muzyczne i słowno-muzyczne,
- sceniczne, sceniczno-muzyczne,
- audiowizualne (w tym wizualne i audialne).

# Przedmioty ochrony prawa autorskiego

- Z pojęciem utworu nieodłącznie powiązana jest również kwestia autorstwa i posiadania praw do niego. **Prawo autorskie przewiduje dwa rodzaje uprawnień do utworu:**
- **prawa osobiste** (niezbywalne prawo do autorstwa pozostające zawsze przy autorze)
- **oraz prawa majątkowe** (zbywalne, uprawniające do korzystania z danego utworu).
- Własność intelektualna chroniona prawem autorskim - obowiązuje ona od momentu stworzenia i ustalenia utworu i trwa w Polsce **aż do 70 lat po śmierci twórcy.**

# Przedmioty ochrony własności przemysłowej

- W skład własności przemysłowej wchodzi;
- wynalazki;
- wzory przemysłowe;
- wzory użytkowe;
- znaki towarowe;
- oznaczenia geograficzne;
- topografie układów scalonych;
- projekty racjonalizatorskie.

# Przedmiot ochrony własności przemysłowej - wynalazki

- Podstawą prawną własności przemysłowej w Polsce jest ustawa prawo własności przemysłowej (PWP) z 30 czerwca 2000 roku.
- **Wynalazek ze względu na swój charakter, nie posiada definicji. Mianowicie wynalazek powinien:**
  - **należać do stanu techniki,**
  - **być nowy,**
  - **posiadać poziom wynalazczy,**
  - **nadawać się do przemysłowego stosowania.**
- Warunki te musi spełnić każdy wynalazek, który został zgłoszony do Urzędu Patentowego RP, aby uzyskać ochronę na 20 lat.

## Przedmiot ochrony własności przemysłowej – wzory użytkowe

- **Wzór użytkowy**, przez PWP określany jest jako nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym, dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci. W odróżnieniu od wynalazku, wzór użytkowy nie posiada poziomu wynalazczego.
- Prawo ochronne na **wzór użytkowy** udzielane jest na okres 10 lat i nie może zostać przedłużone.

# Przedmiot ochrony własności przemysłowej – wzory przemysłowe

- **Wzór przemysłowy** w odróżnieniu od wynalazku i **wzoru użytkowego** dotyczy wyłącznie wyglądu przedmiotu lub jego części i charakteryzuje się nowością, nadając przedmiotowi indywidualny charakter. Indywidualny charakter wzoru przemysłowego może zostać nadany poprzez cechy: **linii, konturu, kształtu, kolorystykę, strukturę, materiał lub ornamentację**.
- Prawo z rejestracji na wzór przemysłowy można uzyskać **na 25 lat**.

# Przedmiot ochrony własności przemysłowej – znaki towarowe

- **Znaki towarowe** służą w dużej mierze odróżnieniu towarów jednego przedsiębiorstwa od towarów innego przedsiębiorstwa, które jest przedstawione w sposób graficzny. Do znaków towarowych zalicza się w szczególności **wyraz, rysunek, ornament, kompozycję kolorystyczną, formę przestrzenną (wraz z formami towarów i opakowań) oraz melodie i inne sygnały dźwiękowe.**
- Prawo ochronne na znak towarowy przyznawane jest na okres 10 lat, i prawo to może zostać przedłużone w nieskończoność.



## Przedmiot ochrony własności przemysłowej – pozostałe

- **Topografie układu scalonego** - definiuje jako rozwiązanie polegające na przestrzennym rozplanowaniu elementów, spośród których co najmniej jeden jest aktywny.
- **Oznaczenia geograficzne** - nie odnosi się w żaden sposób do innowacyjności, a opiera się na wieloletniej tradycji w wytwarzaniu produktów na danym terytorium. Oznaczenie geograficzne polega na wykorzystywaniu tradycyjnych materiałów lub receptur przy wytwarzaniu różnego rodzaju towarów.

# Przedmiot ochrony - Know-how

- Termin **know-how** odnosi się do poufnej wiedzy, która może mieć charakter techniczny lub pozatechniczny. Jako know-how rozumie się **nieujawnione do wiadomości publicznej informacje techniczne, technologiczne i organizacyjne** (najczęściej przedsiębiorstwa), które mogą mieć wartość gospodarczą.
- Know-how nie jest w żaden sposób unormowane ani przez prawo patentowe, ani przez prawo autorskie, można się jedynie powołać na **art. 11 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji**, który odnosi się do tajemnicy przedsiębiorstwa.

# Instytucje chroniące własność intelektualną

- Na straży własności intelektualnej stoją; **Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej** oraz **Urząd do Spraw Harmonizacji Rynku Wewnętrznego w Alicante**.
- Centralnym organem administracji rządowej w sprawach z zakresu własności przemysłowej jest **Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej** (art. 259 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej). **Urząd Patentowy** wykonuje zadania w sprawach własności przemysłowej, wynikające z ustawy, z przepisów odrębnych oraz z umów międzynarodowych.

# Ochrona własności intelektualnej - przykłady

- **Programy komputerowe** - podlegają one ochronie tak jak utwory literackie (art. 74 ust. 1 ustawy). Ochrona przyznana programowi komputerowemu obejmuje wszystkie formy jego wyrażenia. Co korzystne dla przedsiębiorcy – pracodawcy, prawa majątkowe do programu komputerowego stworzonego przez pracownika **w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy przysługują pracodawcy**, o ile umowa nie stanowi inaczej. W tym miejscu warto zwrócić uwagę na orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2001 r.39, zgodnie z którym właścicielem praw autorskich do **programu komputerowego wykonanego w ramach obowiązków pracowniczych jest pracodawca**, chyba że w umowie o pracę lub umowie cywilnoprawnej strony postanowiły inaczej.

# Ochrona własności intelektualnej - referaty

- **Przestępstwa i wykroczenia przeciwko własności intelektualnej**
- Przypisywanie autorstwa, zgłaszanie cudzego wynalazku, wzoru użytkowego, przemysłowego lub topografii.
- Wprowadzanie do obrotu podrobionych towarów i oznaczanie towarów niechronionych znakami sugerującymi taką ochronę
- Plagiat i rozpowszechnianie cudzego utworu.
- Ujawnianie i wykorzystywanie tajemnicy przedsiębiorstwa.
- Kopiowanie i mylne oznaczanie produktu.
- Pobieranie danych bez uprawnienia.

# Ochrona własności intelektualnej - referaty

1. Przeciwdziałanie plagiatom na uczelniach
2. Prawo autorskie w informatyce.
3. Licencje i sposoby ochrony programów komputerowych
4. Ochrona znaków towarowych,
5. Prawo autorskie i instytucje je chroniące
6. Prawa autorskie w Internecie
7. Konsekwencje popełnienia plagiatu na uczelni
8. Instytucje stojące na straży własności intelektualnej
9. PLAGIAT – jego definicja, podział i odpowiedzialność karna
10. Sposoby rejestrowania wynalazków, wzorów użytkowych i znaków towarowych w celu uzyskania ochrony
11. Zgłaszanie wynalazków, wzorów użytkowych, znaków towarowych
12. Prawo autorskie i instytucje je chroniące